

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА за результатами оцінки аналізу динаміки показників за визначеними напрямками розвитку територій Луганської області за 2017 рік

Оцінка результатів діяльності райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення Луганської області за 2017 рік проведена Департаментом економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 25.12.2015 № 650 (зі змінами від 17.10.2017 № 747).

Оцінку здійснено за 51 показнику, що характеризують ситуацію за 10 напрямками в різних сферах соціально-економічного розвитку територій (економічна ефективність, інвестиційний розвиток, фінансова самодостатність, ефективність ринку праці, соціальний захист та безпека, розвиток інфраструктури та якість довкілля, відновлювана енергетика та енергоефективність, доступність та якість послуг у сфері освіти, доступність та якість послуг у сфері охорони здоров'я, Доступність та якість послуг у сфері культури і спорту, розвиток малого та середнього підприємництва) та проведено ранжування територій за кожним напрямком оцінки.

За підсумками роботи виконавчих комітетів міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій за 2017 рік:

Лідери: серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк (1 місце), серед районів: Білокуракинський (1 місце), Новоайдарський (2 місце), Сватівський (3 місце).

Аутсайдері: серед міст обласного значення м Лисичанськ (3 місце), серед районів: Станично-Луганський (10 місце), Міловський (11 місце), Попаснянський (12 місце),.

Напрямок I «Економічна ефективність»

Включає 9 показників, які характеризують стан розвитку реального сектору економіки: промисловість, сільське господарство, будівництво.

Промислове виробництво

Індекс промислової продукції за 2017 рік у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року зменшився на 31,0 в. п. та склав 69,0 %.

Серед регіонів України Луганська область посідає 25 місце (2016 рік – 1 місце).

Зменшення обсягів виробництва та реалізації промислової продукції відбулося із наступних причин:

- відсутність бюджетного фінансування вугледобувних підприємств;
- низька ціна на вугільну продукцію державних вугледобувних підприємств;
- тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення;
- ізолюваністю регіону від Об'єднаної енергетичної системи України;

– неконкурентоспроможність продукції через непомірно високу ціну на газ, який використовується у якості сировини, та відсутність дієвих антидемпінгових заходів на ввезення дешевих замінників, понад 80 % яких ввозиться до України з території Російської Федерації;

– більшість промислових підприємств значно або повністю скоротили обсяги виробництва через ускладнення технологічного й виробничого процесу;

– виникнення енергетичних та логістичних проблем, втрату ринків збуту, розрив коопераційних зв'язків з відповідними контрагентами.

Обсяг реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу склав 10427,7 грн (2016 рік – 16859,9 грн).

Серед регіонів України Луганська область посідає 25 місце (2016 рік – 22 місце).

За підсумками роботи виконавчих комітетів міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій:

Лідери: серед міст обласного значення м. Рубіжне – 106237,0 грн, серед районів: Новоайдарський – 90990,5 грн, Кремінський – 33295,2 грн, Попаснянський – 21532,2 грн.

Аутсайдері: серед міст обласного значення м. Лисичанськ – 10078,2 грн, серед районів: Білокуракинський, Новопсковський.

Загальними проблемними питаннями для всіх територій є:

– ускладнення роботи з опанування нових ринків збуту, через ризики замовників працювати з підприємством, яке знаходиться у зоні АТО;

– порушення енергетичної інфраструктури Луганської області та нестабільна подача електроенергії;

– значна втрата традиційних ринків збуту;

– велике ввізне мито на імпортовану сировину, виробництво якої відсутнє в Україні;

– недостатній рівень залучення інвестицій (як внутрішніх, так і іноземних), високі відсоткові ставки по банківських кредитах.

Сільськогосподарське виробництво

Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва за 2017 рік порівняно з 2016 роком зменшився на 24,9 в. п. та становив 93,8 %.

Серед регіонів України Луганська область посідає 16 місце (2016 рік – 1 місце).

Рослинництво. Протягом останніх років в області спостерігається тенденція до збільшення обсягів виробництва зернових та зернобобових культур. У порівнянні до минулого року темп росту склав 104,5 %.

Лідери: Білокуракинський район (127,5 %), Станично-Луганський (126,8 %), Біловодський район (114,7 %).

Аутсайдері: Попаснянський район (89,0 %), Сватівський район (89,4 %), Кремінський район (89,8 %).

Виробництво соняшнику на зерно зменшилося відповідно до минулого року на 13,3 %.

Лідери: Станично-Луганський (112,6 %).

Аутсайдери: Попаснянський район (69,0 %), Білокуракинський район (77,7 %), Троїцький район (81,0 %).

Тваринництво. Протягом останніх років спостерігається тенденція до зменшення в сільськогосподарських підприємствах поголів'я сільськогосподарських тварин. Станом на 1 січня 2018 року у порівнянні з відповідною датою 2017 року скоротилося поголів'я:

- великої рогатої худоби – на 11,1 %;
- корів – на 10,0 %;
- свиней – на 32,3 %.
- птиці – на 3,5 %.

За підсумками роботи виконавчих комітетів міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій:

Лідери: поголів'я сільськогосподарських тварин зменшено по всіх районах області лише в Сватівському та Новоайдарському районі темп зростання поголів'я свиней до відповідної дати попереднього року склав 136,2 % та 104,6 % відповідно.

Аутсайдери: відсутнє поголів'я: великої рогатої худоби, у тому числі корів в Попаснянському та Станично-Луганському районах, свиней – в Марківському та Попаснянському районах.

Виробництво в сільськогосподарських підприємствах основних видів продукції тваринництва:

м'яса (на забій у живій вазі) зменшилося на 8,0 %, молока – на 11,0 %

Лідери: найбільший темп росту виробництва м'яса отримано в районах: Станично-Луганський район (157,9 %), Сватівський (151,2 %), Старобільський (149,1 %); збільшено виробництво молока в Старобільському районі (103,2 %).

Аутсайдери: відсутнє виробництво м'яса в Попаснянському районі, молока – в Станично-Луганському районі, суттєво скоротили виробництво м'яса в Марківському районі (42 %), Новопсковському районі (63,2 %); виробництво молока – в Міловському районі (50,7 %), Марківському районі (60,3 %).

Основними причинами зменшення обсягів виробництва є:

- відсутність сучасного м'ясопереробного підприємства;
- втрата внутрішнього ринку збуту;
- низькі закупівельні ціни на продукцію тваринництва;
- проведення карантинних заходів з ліквідації спалахів африканської чуми свиней в січні, лютому, жовтні, листопаді та грудні 2017 року;
- зміна спец режиму оподаткування, яка призводить до вилучення обігових коштів сільгоспідприємств.

В наслідок зазначених причин сільгосптоваровиробники вимушені скорочувати поголів'я сільськогосподарських тварин, а в деяких випадках відмовлятися від галузі тваринництва взагалі: Біловодський район (ТОВ «Племінний завод «Біловодський» – скорочення маточного поголів'я свиней, СТОВ «Колос» – ліквідація); Білокуракинський район (СТОВ «Україна» – ліквідація галузі тваринництва); Кременський район

(СТОВ «Степ», ФГ «Валеріана», СТОВ «Краснянське» – ліквідація тваринницької галузі, ТОВ «Гранум» – поголів'я свиней зменшено в 2 рази); Новопокровський район (ТОВ «Сільгосподарський агростандарт» – ліквідовано свинарство); Сватівський район (СФГ «Наdejда» – ліквідовано свинарство, ФГ «Свистунівське» – ліквідація галузі молочного скотарства), Старобільський район (ФГ «Крот» – ліквідовано свинарство); Троїцький район (СТОВ «Лан» – ліквідація галузі скотарства).

З метою стабілізації поголів'я сільськогосподарських тварин і виробництва продукції тваринництва, в області ведеться робота з міжнародними організаціями, які готові інвестувати кошти в агропромисловий розвиток. Так, на цей час триває відбір підприємств у проект USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку». Для участі в програмі ТОВ «Завод м'ясних виробів «БІС», ТОВ «Білокуракинський тваринницький комплекс» та ПСП «Агрофірма Привілля» подані заявки щодо отримання фінансової допомоги для придбання нового обладнання.

Будівельна діяльність

Індекс будівельної продукції за 2017 року порівняно з 2016 роком зменшився на 45,1 в. п. та склав 73,0 %.

Серед регіонів України Луганська область посідає 25 місце (2016 рік – 10 місце).

За січень-грудень 2017 року підприємствами області **виконано будівельних робіт** на суму 574,3 млн грн, що на 15,5 % менше у порівнянні з січнем-груднем 2016 року (679,6 млн грн).

Обсяг виконаних будівельних робіт у розрахунку на одну особу населення області склав 263,3 грн (2016 рік – 316,2 грн).

Серед регіонів України Луганська область посідає 25 місце.

Лідери: серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк – 1967,7 грн, серед районів: Кременський – 1302,3,2 грн.

Аутсайдері: відсутні будівельні роботи в Міловському районі.

Напрямок II «Інвестиційний розвиток»

Включає 5 показників, які характеризують ситуацію із залученням в економіку регіону інвестиційних ресурсів.

Загальна сума фінансування основних бюджетних програм інвестиційного спрямування, за якими передбачені асигнування з державного бюджету, склала 93917,293 тис. грн. За підсумками 2017 року освоєно 93917,293 тис. грн. Рівень використання коштів державного бюджету на реалізацію проектів розвитку територій по містах обласного значення та районах області склав 60,2 %.

Лідери: серед міст обласного значення м. Лисичанськ – 39,8 %, серед районів: Старобільський (88,4 %), Кременський (87,9 %), Троїцький (85,3 %).

Аутсайдері: відсутня реалізація проектів в Новопокровському районі, Станично-Луганський район – 2,2 %.

В області спостерігається тенденція щодо збільшення обсягів коштів міжнародних організацій щодо реалізації проектів розвитку територій, залучених за участю виконкомів міських рад та райдержадміністрацій.

Лідери: серед міст обласного значення м. Северодонецьк (359,0 грн), серед районів: Кременський (1632,3 грн), Сватівський (820,0 грн), Старобільський (502,6 грн).

Аутсайтери: серед міст обласного значення м. Лисичанськ (68,7 грн), серед районів: Попаснянський (18,9 грн), Новоайдарський (78,0 грн), Міловський (80,5 грн).

Індекс капітальних інвестицій за 2017 рік до попереднього року склав 102,2 % (2016 рік – 146,4 %).

Луганська область посідає 24 місце серед регіонів України (2016 рік – 4 місце).

Обсяг капітальних інвестицій (крім інвестицій з державного бюджету) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку року складав 1396,6 грн (2016 рік – 1257,8 грн).

Луганська область посідає 25 місце серед регіонів України.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти суб'єктів господарювання, які, в основному, спрямовані на оновлення виробничих фондів, модернізацію, технічне переозброєння та реконструкцію.

Лідери: серед міст обласного значення м. Северодонецьк (8990,5 грн), серед районів: Троїцький (6808,9 грн), Сватівський (5801,2 грн), Старобільський (5613,3 грн).

Аутсайтери: серед міст обласного значення м. Лисичанськ (1868,9 грн), серед районів: Попаснянський (1883,1 грн), Станично-Луганський (2208,9 грн), Новопсковський (3015,4 грн).

У зв'язку із наявністю на території області збройного конфлікту значно скоротилася інвестиційна активність іноземних інвесторів. Підприємства втратили ринки збуту на непідконтрольних територіях, розірвали коопераційні зв'язки з відповідними контрагентами. За таких умов стрімко знизилася інвестиційна привабливість промислового комплексу області.

За даними Держстату України, обсяг **прямих іноземних інвестицій** (акціонерного капіталу) станом на 31.12.2017 склав 441,5 млн дол. США. **Темп збільшення** обсягу прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), до обсягу на початок року склав 101,2 %.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування склав 202,4 доларів США (2016 рік – 172,6 дол. США).

Лідери: серед міст обласного значення м. Северодонецьк (1375,6 дол. США), серед районів: Кременський (133,2 дол. США).

Аутсайтери: серед міст обласного значення м. Рубіжне (171,0 грн), відсутні іноземних інвестицій: в районах: Марківський, Міловський, Новоайдарський, Попаснянський, Сватівський.

Напря́м III «Фі́нансова само́достатні́сть»

Місцевими радами затверджено бюджети у трьох містах обласного значення, дванадцяти районах області та у трьох окремих територіальних громадах області, які знаходяться на території підконтрольній українській владі. Розпорядженням голови Луганської обласної держадміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 23.12.2016 № 781 затверджено обласний бюджет на 2017 рік.

За даними казначейського звіту на 01. 01.2018 року до місцевих бюджетів Луганської області з територій, підконтрольних українській владі надійшло 2589,4 млн грн доходів загального та спеціального фондів (без трансфертів), що на 386,0 млн грн більше аналогічного періоду минулого року.

Темп зростання (зменшення) доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) до 2016 року склав 117,5 %. Всі місцеві бюджети показали позитивну динаміку, але слід зазначити, що темп зростання надходжень до обласного бюджету значно сповільнився (2016 року – 188,8 %) з наступних причин.

Указом Президента України від 15.03.2017 № 62/2017 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.03.2017 «Про невідкладні заходи із протидії гібридним загрозам національній безпеці України», відповідно до якого тимчасово припинено переміщення вантажів через лінію зіткнення шляхами залізничного та автомобільного сполучення у межах Донецької та Луганської областей.

Внаслідок економічної блокади та введення, так званого, «зовнішнього управління» на підприємствах, які розташовані на цих територіях та раніше регулярно сплачували податки відповідно до норм українського законодавства, відбувається поступове згортання підприємницької діяльності, що вкрай негативно впливає на наповнення бюджетів.

Лідери: серед міст обласного значення м. Рубіжне – 135,3 %, серед районів: Станично-Луганський – 146,9 %, Міловський – 146,6 %, Білокуракинський – 146,3 %.

Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу населення за 2017 рік в цілому по області склали 3,679 тис. грн, або 18,8 % до рівня 2016 року.

Лідери: серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк – 4,752 тис. грн, серед районів: Старобільський – 3,919 тис. грн, Троїцький – 3,915 тис. грн, Білокуракинський – 3,573 тис. грн.

Аутсайдері: серед міст обласного значення м. Лисичанськ – 1,893 тис. грн, серед районів: Станично-Луганський – 1,511 тис. грн, Попаснянський – 2,056 тис. грн, Міловський – 2,251 тис. грн.

Податковий борг за грошовими зобов'язаннями платників податків без урахування податкового боргу платників податків, які перебувають у процедурах банкрутства або щодо яких судом прийнято рішення (постанову) про зупинення провадження у справі, по територіям підконтрольним українській владі, станом на 01. 01.2018 склав 481,4 тис. грн, з початку року збільшився на 262,9 млн грн, темп зростання склав 220,4 %.

Лідери: райони: Новопсковський – 90,0 % тис. грн, Біловодський – 91,4 %, Марківський – 94,4 %.

Аутсайтери: серед міст обласного значення м. Северодонецьк – 210,8 %, серед районів: Попаснянський – 579,3 %, Кремінський – 168,7 %, Міловський – 158,3 %.

Напрямок IV «Ефективність ринку праці, соціальний захист та безпека»

Індекс реальної заробітної плати за січень-грудень 2017 року у порівнянні до відповідного періоду попереднього року становив 111,7 %, (січень-грудень 2016 року – 118,0 %).

Луганська область посідає 23 місце серед регіонів України (2016 рік – 1).

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, без урахування частини зони проведення антитерористичної операції, за IV квартал 2017 року становила 6560 грн, що в 2,1 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (з 01.01.2017 – 3200 грн).

Лідери: серед міст обласного значення м. Северодонецьк 8688 грн, серед районів: Новоайдарський – 6994 грн, Попаснянський – 6691 грн.

Аутсайтери: серед міст обласного значення м. Лисичанськ – 6297 грн серед районів: Біловодський – 5011 грн, Міловський – 5012 грн, Марківський – 5058 грн.

Темп зростання (зменшення) заборгованості із виплати заробітної плати працівникам економічно активних підприємств (установ, організацій) до початку року склав 54,6 %.

Лідери: відсутня заборгованість з виплати заробітної плати в м. Рубіжне та районах: Біловодський, Білокуракинський, Марківський, Новоайдарський, Новопсковський, Сватівський, Троїцький.

Аутсайтери: серед міст обласного значення м. Северодонецьк – 24,3 р., м. Лисичанськ – 197,8 %, серед районів: Кремінський – 26,5 р.

Рівень охоплення соціальними послугами осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, територіальними центрами соціального обслуговування, відсотків до загальної кількості таких осіб в цілому по області складає 90,9 %.

Лише в Сватівському районі даний показник дорівнює 100 %.

Найгірше значення показника в Марківському районі – 66,0 %.

Питома вага дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються у сімейних формах виховання у загальній кількості дітей даної категорії найбільше складає в Сватівському районі – 98,0 %, найгірше значення показника в Міловському районі – 68,2 %.

Рівень забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, до загальної кількості осіб, які перебувають на квартирному обліку в середньому по області складає 6,92 %.

Лідери: серед міст обласного значення м. Рубіжне (41,2 %) та районах: Сватівський (52,6 %).

Аутсайдеру: не вирішується зазначене питання в м. Сєвєродонецьк, серед районів: Біловодський, Білокуракинський, Кременський, Марківський, Міловський, Попаснянський, Старобільський.

Кількість облікованих кримінальних правопорушень, на 10 тис. населення по територіям області, підконтрольним українській владі, слало 177 одиниць.

Лідери: серед міст обласного значення м. Рубіжне (159) та районах: Новопсковський (74) Троїцький (108), Міловський (109).

Аутсайдеру: серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк (218), серед районів: Старобільський (185), Сватівський (173) Кременський (167).

Напря́м V «Розвиток інфраструктури та якість довкілля»

У 2017 році прийнято в експлуатацію 21,2 тис. кв. м загальної площі житла, (2016 рік – 7,1 тис. кв. м.). Темп зростання обсягу прийнятого в експлуатацію житла до відповідного періоду попереднього року склав 3 рази.

Обсяг прийнятого в експлуатацію житла на території, підконтрольній владі, у розрахунку на 10 тис. осіб населення в середньому по області склав 306,1 кв. м загальної площі.

Лідери: серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк (279,9 кв. м), серед районів: Сватівський (810,8 кв. м), Старобільський (786,9 кв. м), Кременський (577,7 кв. м).

Аутсайдеру: серед міст обласного значення м. Рубіжне (124,6 кв. м), серед районів: Попаснянський (45,0 кв. м), Білокуракинський (60,9 кв. м), Станично-Луганський (197,8 кв. м).

Темп зростання (зниження) обсягів поточного ремонту комунальних доріг та вулиць населених пунктів склав 91,4 % до попереднього року.

Лідери: серед міст обласного значення м. Лисичанськ, серед районів: Попаснянський, Новопсковський, Новоайдарський.

Аутсайдеру: не виконувався поточний ремонт комунальних доріг та вулиць населених пунктів в районах: Білокуракинський, Марківський, Міловський.

В Сватівському та Станично-Луганському районах обсяги поточного ремонту комунальних доріг та вулиць населених пунктів у 2017 році склали 850 м² та 151 м² відповідно, але відсутність обсягів у 2016 році не дає можливості розрахувати зазначений показник.

Темп зростання (зниження) обсягів будівництва, реконструкції та капітального ремонту комунальних доріг та вулиць населених пунктів в середньому по області склало 37,0 % до попереднього року.

Лідери: серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк (58,6 %), серед районів: Білокуракинський (28,7 р. б.), Новопсковський (7,2 р. б.), Попаснянський (11,8 %).

Аутсайдеру: не виконувалися роботи серед міст обласного значення в м. Рубіжне, серед районів: Кременський, Марківський, Міловський, Новоайдарський, Сватівський, Станично-Луганський, Старобільський, Троїцький.

Обсяги будівництва, реконструкції та капітального ремонту комунальних доріг та вулиць населених пунктів у Біловодському та Кремінському районах обсяги 2017 року склали 2200 м² та 450 м² відповідно але відсутність обсягів у 2016 році не дає можливості розрахувати зазначений показник.

Поточний ремонт штучних споруд на комунальних дорогах та вулицях населених пунктів у 2017 році проводився лише у м. Северодонецьк, по всіх інших територіях роботи не проводилися.

Рівень охоплення населення централізованим збором твердих побутових відходів склав 72,5 %.

***Лідери:** серед міст обласного значення м. Рубіжне (100 %), м. Северодонецьк (100 %), серед районів: Білокуракинський (90,0 %), Кремінський (81,0 %), Сватівський (80,0 %).*

***Аутсайдері:** серед міст обласного значення: м. Лисичанськ (75,0 %), серед районів: Міловський (33,0 %), Новоайдарський (36,0 %), Новопсковський та Станично-Луганський (38,0 %).*

Протягом 2017 року утворено **871 одиницю несанкціонованих звалищ мусору**.

***Лідери:** серед міст обласного значення м. Северодонецьк (1 од.), серед районів: відсутні несанкціоновані звалища мусору в Міловський та Сватівському.*

Білокуракинський (90,0 %), Кремінський (81,0 %), Сватівський (80,0 %).

***Аутсайдері:** серед міст обласного значення: м. Рубіжне (23 од.), серед районів: Новоайдарський (243 од.), Станично-Луганський (213 од.), Попаснянський (100 од.).*

Відповідно до проведеного моніторингу стану **забезпечення безбар'єрного доступу осіб з інвалідністю** до об'єктів фізичного оточення в містах та районах області нараховується 4212 об'єктів різного призначення, які потребують обладнання засобами доступності. Станом на 01.01.2018 являються доступними 3036 об'єктів або 72,1 % до загальної кількості об'єктів, із них забезпечені нормативними пандусами 1049 об'єктів або 35 %, об'єкти які не можуть бути облаштовані пандусами за технічних умов та облаштовані кнопками виклику – 1044 або 35 % до загальної кількості, на яких вхід розташований на рівні тротуару – 886 об'єктів або 29 %.

***Лідери:** вище середньообласного показника в Білокуракинському районі (75 %), Новоайдарському районі (75 %), Сватівському районі (74 %).*

***Аутсайдері:** містах обласного значення: м. Северодонецьк (40 %), Лисичанськ (45 %), Рубіжне (47 %), серед районів: Станично-Луганський (52 %), Марківський (55 %), Міловський (57 %).*

VI. Відновлювана енергетика та енергоефективність

За підсумками реалізації «Програми енергозбереження для населення Луганської області на 2015-2018 роки» у 2017 році частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, в середньому по області склала 1,061 % (2016 рік – 0,5 %).

***Лідери:** серед міст обласного значення м. Сєвєродонецьк (24,6 %), серед районів: Старобільський (26,0 %), Біловодський (24,9 %), Сватівський (17,5 %).*

***Аутсайдери:** м. Рубіжне (18,9 %), серед районів: Станично-Луганський (1,1 %), Попаснянський (2,0 %), Міловський (3,1 %).*

Підвищенню кількості укладених кредитних договорів сприяє прийняття районних програм із стимулювання енергозберігаючих заходів за рахунок відшкодування частини суми кредиту на енергозберігаючі матеріали та обладнання.

Так у 2017 році відповідні програми прийняті та фінансуються Старобільським, Біловодським, Новоайдарським, Сватівським, Троїцьким районами та селищем Новопсков. Такі ж програми у 2017 році прийняті Попаснянським та Марківським районами з фінансуванням у 2018 році.

Загальна кількість багатоквартирних житлових будинків, що мають централізоване опалення становить 1770 одиниць. Побудинковими приладами обліку теплової енергії станом на 01.01.2018 оснащено 409 будинків. Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку теплової енергії склала 23,1 %.

***Лідери:** м. Сєвєродонецьк – 41,3 %.*

***Аутсайдери:** м. Рубіжне – 0,56.*

Показники, зафіксовані на територіях області, зумовлені недостатністю обігових коштів у підприємств комунальної теплоенергетики, впровадженням заходів з децентралізації систем тепlopостачання (закриттям нерентабельних котелень, відокремленням від мереж централізованого опалення окремих приміщень (системи індивідуального опалення).

Шляхи поліпшення стану справ за відповідним напрямом:

- оптимальне поєднання систем централізованого та автономного
- тепlopостачання відповідно до затверджених місцевими органами виконавчої влади схем тепlopостачання;
- впровадження програм розвитку у сфері тепlopостачання;
- встановлення тарифів, що забезпечують відшкодування економічно обґрунтованих витрат;
- затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах тепlopостачання.

Загальна кількість багатоквартирних житлових будинків, які під'єднані до централізованої системи холодного водопостачання, складає 3562 одиниці. Із них станом на 01.01.2018 побудинковими приладами обліку холодної води оснащено 532 будинки. **Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків побудинковими приладами обліку холодної води склала 14,9 %.**

***Лідери:** м. Рубіжне – 30,7 %, серед районів: Марківський – 100 %, Білокуракинський – 96,6 %, Новопсковський – 70,8%.*

***Аутсайдери:** м. Лисичанськ – 1,7 %, Кремінський, Сватівський райони відсутнє оснащення будинків приладами обліку холодної води.*

З метою активізації роботи щодо забезпечення оснащення житлового фонду загальнобудинковими лічильниками, за підсумками засідання колегії

облдержадміністрації головам райдержадміністрацій, міським головам міст обласного значення доручено вжити заходи із дотримання вимог Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» шляхом розроблення відповідних програм та передбачення їх фінансування.

VII. Доступність та якість послуг у сфері освіти

Чисельність дітей у дошкільних навчальних закладах у розрахунку на 100 місць, осіб – результати наведені додатково, оскільки зазначений показник не підлягає ранжуванню.

У повному обсязі (100 %) охоплені діти дошкільного віку дошкільною освітою в м. Северодонецьк та Новопокровському і Троїцькому районах.

Найменший показник в Кременському районі (49 %).

Середній рівень наповненості загальноосвітніх шкіл коливається від 52,4 % в Старобільському районі до 14,2 % в Попаснянському районі. В містах обласного значення – від 48,0 % в м. Рубіжне до 21,8 % в м. Лисичанск.

Підвезення до місця навчання і додому учнів які того потребують, організовано во всіх населених пунктах області, в яких є потреба.

Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури 160 балів і вище, до загальної кількості учнів, що проходили тестування з української мови та літератури найбільша в містах обласного значення: від 41,0 % в м. Лисичанськ до 33,0 % в м. Рубіжне.

В районах області зазначений показник коливається від 49,0 % в Новоайдарському районі до 10,0 % в Міловському районі.

Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови 160 балів і вище, до загальної кількості учнів, що проходили тестування з іноземної мови найбільша в містах обласного значення: від 62,2 % в м. Лисичанськ до 23,0 % в м. Рубіжне.

В районах області зазначений показник коливається від 31,6 % в Новоайдарському районі до 5,3 % в Міловському районі. В Новоайдарському районі показник має нульове значення.

Найбільше охоплено позашкільною освітою дітей, до загальної кількості дітей шкільного віку в м. Рубіжне (51,0 %) та Марківському районі (49,0 %).

В Білокуракинському районі показник має нульове значення.

VIII. Доступність та якість послуг у сфері охорони здоров'я

Охоплення населення флюорографічним обстеженням, на 1000 дорослого населення по області складає 622,67 проміле.

Лідери: вище середньообласного показника в м. Северодонецьк (761,01), серед районів: Новоайдарському (935,95), Сватівському (803,04), Старобільському (796,98), Білокуракинському (675,09), Кременському (656,81).

Аутсайдері: серед міст обласного значення: м. Рубіжне (471,45), серед районів: Станично-Луганський (311,82), Біловодський (405,22), Міловський (446,66).

Смертність дітей у віці до 1 року на 1000 живонароджених пор області склала 13,39 проміле.

Найменшу смертність дітей зареєстровано серед міст обласного значення в м. Северодонецьк (10,82) та серед районів: Білокуракинський (5,62), Кременський (7,38), Сватівський (7,60).

Найгірший показник мають серед районів: Міловський (32,97), Станично-Луганський (19,01), серед міст обласного значення м. Рубіжне (16,76).

ІХ. Доступність та якість послуг у сфері культури і спорту

Найбільша частка відвідувачів бібліотек у порівнянні до загальної чисельності населення в м. Лисичанськ (206,0 %) та районах: Новоайдарський (206,2 %), Білокуракинський (176,6 %).

Аутсайтери: серед міст обласного значення: м. Рубіжне (22,5 %), серед районів: Попаснянський (21,3 %), Станично-Луганський (27,7 %), Кременський (30,7 %).

Найбільша частка учасників клубних формувань у порівнянні до загальної чисельності населення серед міст обласного значення: м. Рубіжне (2,0 %), серед районів: Новопокковський (17,0 %), Білокуракинський (6,6 %), Сватівський (6,4 %).

Аутсайтери: серед міст обласного значення: м. Лисичанськ (0,5 %), серед районів: Попаснянський (2,0 %), Новоайдарський (2,9 %), Марківський (3,6 %).

В школах естетичного виховання найбільша кількість дітей, від контингенту всіх загальноосвітніх шкіл, навчаються в Новоайдарському (19,0 %), Марківському (15,7 %) та Сватівському (14,8 %) районах та м. Лисичанськ (16,5 %).

Найменша кількість дітей в Троїцькому (3,9 %), Станично-Луганському (4,4 %), Білокуракинському (4,9 %) районах, серед міст обласного значення м. Северодонецьк (11,0 %).

Рівень охоплення населення заняттями фізичною культурою та спортом в середньому по області складає 7,9 %.

***Лідери:** серед міст обласного значення: м. Северодонецьк (11,5 %), серед районів: Старобільський (12,3 %), Сватівський (11,4 %), Білокуракинський (10,9 %).*

***Аутсайтери:** серед міст обласного значення: м. Лисичанськ (5,1 %), серед районів: Біловодський (4,0), Станично-Луганський (4,5 %), Попаснянський (4,6 %).*

Х. Розвиток малого та середнього підприємництва

Станом на 01.01.2018 в області на території, підконтрольній українській владі, діяло 17 центрів, із них: 12 районних, 4 міських та центр Новопокковської селищної ради, який обслуговує об'єднану територіальну громаду.

Центр Новопокковської селищної ради розпочав свою діяльність із 01 серпня 2017 року.

Протягом минулого року через центри суб'єктам господарської діяльності та громадянам надано 284,5 тис. адміністративних послуг, що на 29 % більше, ніж за 2016 рік (201,2 тис.).

В середньому за місяць через центри надавалося 23,7 тис. адміністративних послуг. У минулому році цей показник був на 29 % меншим та складав 16,8 тис.

Збільшення кількості адміністративних послуг обумовлено процесом децентралізації влади та внесенням змін до чинного законодавства, в результаті чого, через центри області запроваджено надання послуг у сфері державної реєстрації: речових прав на нерухоме майно, юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та реєстрації місця проживання/зняття з реєстрації місця проживання/перебування особи.

Кількість адміністративних послуг, отриманих через центр надання адміністративних послуг у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення.

Лідери: серед міст обласного значення – м. Рубіжне (майже 8989), серед районів: Новопсковський (3683), Старобільський (3174) та Марківський (3135).

Аутсайдері: серед міст обласного значення – м. Сєвєродонецьк (5979), серед районів: Попаснянський (299), Станично-Луганський (960) та Троїцький (1106).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 № 782-р внесені зміни до Переліку адміністративних послуг, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг», та збільшено кількість видів адміністративних послуг до 136.

Переліком адміністративних послуг передбачено надання через центри адміністративних послуг Державної міграційної служби, пов'язаних із оформленням та видачею паспорта громадянина України (у формі ID-картки), паспорта громадянина України для виїзду за кордон. Проте такі адміністративні послуги не надаються жодним центром, оскільки необхідно придбати та встановити відповідне обладнання. Для підвищення показника центрам надання адміністративних послуг області необхідно привести власні переліки адміністративних послуг у відповідність до вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р.

У 2016 році із загальної кількості суб'єктів господарювання області, що знаходяться на території, підконтрольній українській владі, понад 99,0 % становили суб'єкти МСП – 21583 суб'єкти. У порівнянні з попереднім роком кількість суб'єктів МСП збільшилась на 1,3 %.

Розподіл суб'єктів МСП на території області носить диспропорційний характер. Значна кількість підприємницьких структур зосереджена в промислово-розвинутих містах обласного значення, набагато менше їх у районах, які спеціалізуються на розвитку сільського господарства.

Кількість суб'єктів малого підприємництва (у тому числі мікропідприємств та фізичних осіб-підприємців) у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення (з урахуванням населення всієї області – 2195,3 тис. осіб) у 2016 році складала 97 одиниць. В порівнянні з попереднім роком показник збільшився на 9 суб'єктів.

Серед регіонів України Луганська область посідає 25 місце.

В містах обласного значення та районах області спостерігалось збільшення показника, крім Міловського району – показник зменшився на 2 %.

Лідери: серед міст обласного значення – м. Сєвєродонецьк (491), серед районів – Старобільський (466), Кременський (323) і Сватівський (322) райони.

Аутсайтери: серед міст обласного значення – м. Лисичанськ (254), серед районів – Попаснянський (165) і Новоайдарський (219).

Кількість суб'єктів середнього підприємництва у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення (з урахуванням населення всієї області – 2 195,3 тис. осіб) у 2016 році складала 1 одиницю. В порівнянні з попереднім роком показник не змінився.

Серед регіонів України Луганська область посідає 25 місце.

В Кременському районі кількість суб'єктів середнього підприємництва у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення збільшилась на одну одиницю, в Білокуракинському районі – зменшилась на одну одиницю. Зазначений показник у решті районів та міст обласного значення залишився без змін.

Лідери: серед міст обласного значення – м. Сєвєродонецьк (6), серед районів – Біловодський і Марківський (по 4).

Аутсайтери: серед міст обласного значення – м. Рубіжне (інформація закрыта), серед районів – Попаснянський (0), Новопсковський і Міловський (по 1).

Ситуація у сфері розвитку МСП в регіоні ускладнюється довготривалістю військового конфлікту. До того ж велика кількість суб'єктів МСП залишилась на окупованій території. Останніми роками в області, яка спеціалізувалась на промисловому виробництві, пріоритетним напрямом розвитку регіональної структури економіки є сільське господарство. Втрата позицій деякими великими підприємствами та відносно вища стійкість МСП в кризових умовах призвели в цілому до зростання показників діяльності малого та середнього бізнесу.

Загальними проблемними питаннями, які стримують розвиток МСП в регіоні, залишаються:

- відсутність ефективних механізмів фінансово-кредитної підтримки суб'єктів МСП – банківські кредити, як джерело фінансування інвестиційних проектів, залишаються важкодоступними, а рівень відсоткової ставки за їх користування – занадто високим;

- недостатньо розвинена інфраструктура підтримки бізнесу;
- недостатній рівень інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи навчання, підготовки і перепідготовки кадрів.

Для подолання негативних тенденцій необхідна скоординована діяльність органів місцевого самоврядування, місцевих райдержадміністрацій, запровадження ними дієвих механізмів залучення бюджетних коштів та міжнародної технічної допомоги і налагодження взаємодії влади та бізнесу. Така скоординована діяльність можлива лише за умови застосування комплексного підходу, а саме розроблення та прийняття місцевих програм розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва на відповідні роки.